

GAZETA LWOWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3 po południu z wyjątkiem dni świątecznych.
Numer pojedynczy kosztuje 20 gr.
Biura Redakcji i Administracji ulica Karmelicka 12 (Gmach Województwa). — Listy należy frankować. Reklamacje otwarte wolne od opłaty.
Telefon Redakcji 21-18. — Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej.

Prenumerata
miejskowa zamiejscowa:
miesięcznie bez dostawy . . . . . 4-80 | miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30
miesięcznie z dostawą do domu 5-30
Za granicą 7-00 Zł.

Ceny ogłoszeń: Za wiersz 1-szpaltowy milimetry (szer. 35 m.m.) ogłoszenia zwykłe za tekstem 15 gr., za wiersz 1-szpaltowy milimetry (szer. 70 m.m.) nadesłane i nekrologi 40 gr., drobne ogłoszenia za słowo 10 gr., drobne ogłoszenia kupno i sprzedaż za słowo 15 gr. Cała strona ogłoszeniowa 400 Zł.
Ogłoszenia zamiejscowe 30% droższe.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

Szkoły na Kresach.

II.

Pan Wojewoda tarnopolski zamianował kontrolora w VIII. st. st. w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnopolu Włodzimierza Filidowicza asesorem w VIII. st. st., w kategorii urzędników podreferendarskich; zamianował kontrolora w IX. st. st. w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnopolu Salomona Klarfelda sekretarzem w IX. st. st. w kategorii urzędników podreferendarskich; zaliczył urzędnika III. kategorii VIII. st. st. w Starostwie w Borszczowie Leona Rachwałę, urzędników III. kategorii w IX. st. st. Michała Kuttnera w Starostwie w Zaleszczykach, Jara Grabowieckiego w Starostwie w Kamionce Strumiłowej, Władysława Poluchowskiego w Starostwie w Brzeżanach, Mechela Rakiera w Starostwie w Buczaczu, Michała Jakiela w Starostwie w Radziechowie, Konstantego Kęłodzię w Starostwie w Przemyślanach, Teofila Gancarza w Starostwie w Kopyczyńcach, Rudolfa Klimka w Starostwie w Skałacie, Gustawa Kopeckiego w Starostwie w Podhajcach, Władysława Krukowskiego w Starostwie w Trembowli, Rudolfa Pieprzaka w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnopolu i Borucha Altschüllera w Starostwie w Czortkowie, oraz urzędnika II-B kategorii w X. st. st. w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnopolu Mieczysława Janusiewicza i urzędników III. kategorii w X. st. st. Stefana Hornatkiewicza w Starostwie w Borszczowie i Stanisława Jarosławskiego w Urzędzie wojewódzkim w Tarnopolu, wszystkich szesnastu do kategorii urzędników podreferendarskich.

Skutkiem znacznego oddalenia od północno-wschodnich województw mniej mamy zainteresowania dla ich zagadnień kulturalnych i politycznych. Jednak omówienie zasadniczych cech ewolucji, jakiej podlega szkolnictwo na kresach południowo-wschodnich, zmusza nas do bodaj pobieżnego zwrócenia uwagi również ku tym odległym stronom, tem bardziej, że mamy tu do czynienia z analogicznymi zastrzeżeniami i zarzutami. Jak tu spotykamy się z twierdzeniem, że „szkoły ruskie ulegają polszczeniu”, tak tam twierdzi się to samo o „niszczeniu szkolnictwa białoruskiego”. Jak z drugiej strony zarzuca się tutaj „przywilejowanie szkół ruskich ze szkodą dla polskiego stanu posiadania”, tak tam znów słyszymy „o sztucznym tworzeniu narodowości i kultury białoruskiej”.

W rzeczywistości sytuacja obu terytoriów kresowych identyczna jest pod tym względem, że tu i tam podstawą reformy jest ustawa językowa z 31 lipca 1924 r. Tu i tam w jednostkach etnograficznie mieszanych powstają w miejsce szkół jednojęzycznych szkoły dwujęzyczne. Różnica natomiast i to bardzo wyraźna zaznacza się w samej rozbudowie szkolnictwa. Gdy np. na terenie Małopolski Wschodniej operujemy w statystyce szkolnictwa cyframi setnemi i tysięcznymi, w okręgach północno-wschodnich doliczyć się można zaledwie dziesiątek. Składowi na ten rezultat mała gęstość zaludnienia i odmienne warunki kulturalne i gospodarcze tamtych stron. Dorożkiem lat ostatnich jest jednak stosunkowo wydatne pomnożenie ilości szkół i należy z tem się liczyć, że każdy rok pracować będzie w kierunku rozbudowy organizacji szkolnej i zacierania śladów rusyfikacji i urzędowego obskurantyzmu władz zagorzycych.

Pozwólmy wypowiedzieć się cyframi. Publicznych szkół powszechnych z białoruskim językiem wykładowym było przed wprowadzeniem ustawy językowej 22 (Okr. szkolny Białostocki 1, Poleski 1, Wileński 20). W roku szkolnym 1926/7 cyfra ta spada do 4 (Okr. Białostocki 1, Poleski 2, Wileński 1). Już jednak dnia 1/IX. 1927 podnosi się do 24. Następnie reorganizacja podziału terytorjalnego, Okr. szkolny Białostocki ulega likwidacji, tak że ostatecznie dnia 1/X. 1927 mamy szkół 24 z następującym rozmieszczeniem: Okr. Poleski 1. Warszawski 1 (w Grodnie), Wileński 22.

Podobnie, jak na terenie Małopolski Wschodniej, bardziej wyraźny jest przyrost szkół utrakwistycznych. W roku szkolnym 1926/27 mamy ich 29. Z początkiem następnego roku szkolnego liczba ich wzrasta do 51 (Okr. Poleski 9, Wileński 42). Odmianą nieco tendencje wykazuje białoruskie szkolnictwo prywatne. Ze stanu 1 przed wprowadzeniem ustawy językowej wzrasta w roku szkolnym 1926/27 do 21, aby w dniu 1/X. 1927 osiągnąć stan 9 (wszystkie w Okr. Wileńskim). Ani za początkowy wzrost, ani tem bardziej za końcowy spadek ustawa językowa odpowiedzialności nie ponosi, zaważyły natomiast czynniki wewnętrzne, rozstrzygając o szkolnictwie prywatnym, w pewnym stopniu m. i. równoczesne zmiany w stanie białoruskich szkół publicznych. Największy rozwój szkolnictwa prywatnego przypada na moment spadku ilości szkół publicznych, zaś z ich pomnożeniem stan szkolnictwa prywatnego kurczy się. Nie bez znaczenia jest również siła atrakcyjna, wywierana przez rosnące z roku na rok szkoły utrakwistyczne. W rezultacie stan prywatnego szkolnictwa białoruskiego wykazuje w ostatnich 4 latach przyrost o 900 procent.

Stan gimnazjów białoruskich nie uległ zmianie. Jest ich obecnie 4 — w Wilnie, Radczkowiecach, Nowogródki i Klecku.

Poza szkołami z białoruskim językiem wykładowym i dwujęzycznymi, wprowadzono naukę języka białoruskiego jako przedmiotu w 28 szkołach Okr. szkolnego Poleskiego i 79 szkołach Okr. szkolnego Wileńskiego.

Obraz ogólny państwowej polityki szkolnej na Kresach Wschodnich jest — przy różnicach ilościowych — jeden: niekrepowanie rozwoju szkolnictwa prywatnego, gdy tylko warunki życiowe sprzyjają jego istnieniu, tworzenie szkół polskich dla ludności przeważnie polskiej, szkół ruskich i białoruskich dla ludności przeważnie ruskiej lub białoruskiej, a w miejscowościach etnograficznie mieszanych tworzenie szkół dwujęzycznych. Koncepcja taka, co już raz podkreśliliśmy przy omawianiu szkolnictwa na Kresach południowo-wschodnich, nie ma w sobie nic sztucznego, nic z doktryny, ani „kursu”, dziejowanego, jutro zarzucanego. Jest ona jedynym możliwym sposobem rozwikłania tego splotu zagadnień politycznych i kulturalnych, jaki z natury rzeczy wytworzył się na kresach. Godzi ducha i literę konstytucji z wynogami racji państwowej. Jest koncepcją trwałą, trwalszą niż ludzie, którzy ją stworzyli, równie trwałą, jak prawda: że Państwo musi mieć kresy zgodne i szarmonizowane, że szkoła kresowa musi dać obywatela pełnego i świadomego swych powinności, obywatela, który swego sąsiada o miedze zna i potrafi się z nim porozumieć.

Program nauczania, należyście wykorzystany, da mu tę oświatę. Wspólna szkoła umożliwi mu to zbliżenie, bez którego niema współpracy.

Exposé Min. Zaleskiego w Genewie.

Na środowym popołudniowym posiedzeniu Rady Ligi Narodów weszła na porządek dzienny sprawa skargi litewskiej przeciwko Polsce. Po otwarciu posiedzenia przewodniczący Cheng Lo udzielił głosu Waldemarowi, który przemówienie swoje rozpoczął od przeglądu wypadków, jakie — zdaniem rządu litewskiego — wydarzyły się w ostatnich dwóch miesiącach na terenie Wileńszczyzny, oraz obszernie omówił kongres emigrantów litewskich w Rydze. Waldemar zaproponował w końcu utworzenie dwu

JERZY BERNANOS.

18)

Pod słońcem szatana.

Autoryzowany przekład Aleksandra Wata.

— To dziecinada — powtarzał sobie — dziecinada. Jej obecność może być przeróżnie wytłumaczona.

Jednak na myśl, że rychło będzie musiał podążyć za krnąbrnym dzieckiem po drodze jego kłamstw i bronić swej roli wobec sceptycznej i pourej nieprzyjaciółki, język przysechł mu do podniebienia.

I wówczas to, szukając wzroku Mouchette'y, nie mógł go napotkać. Wykrętnie oczy, pełne nowej tajemnicy, wpatrywały się w ścianę powyżej jego głowy. Miał przeczuć, pewność, nieuniknionego odtąd nieszczęścia. Jego grzech był tu, przed nim, w pełnym oświetleniu, oczywisty, jasny, w dodatku on sam pragnął mieć przy sobie tego nieprzejednanego świadka! Gdyby strach nie przykuł go do miejsca, bezwzględnie wyrzuciłby Mouchette przez okno. Skoczyłby jeszcze na nią, podobnie, jak w pobliżu prochowni tratuje się zapaloną hubkę. Lecz było za późno. Przeraziłwa rezygnacja tchórzostwa wydała go na pastwę żałytego wroga. I, zanim powiedziała słówko, usłyszał ją (głos, który przerwał ciszę, był jasny i przyjemny):

— Czy wierzysz w piekło, mój kotku?
— Znałaśś stosowną chwilę do głupich pogawędek — odpowiedział pojednawczo — proszę cię, zachowaj przynajmniej do lepszej okazji swoje niezrozumiałe koncepty.

— O, o! Patrzajcie! Nie! Kryzys minął; uspokój się. Poprowadzisz mnie w końcu do wściekłości z tą swoją miną straceńca. Co ci grozi? Nic absolutnie.

— Boję się tylko ciebie — rzekł Gallet, — nie jesteś zbyt pewnym towarzyszem...

Zbyła go milczeniem. Następnie po długiej pauzie, ten sam spokojny i przyjemny głos, zagadnął:

— Odpowiedz mi natychmiast, mój kotku: czy wierzysz w piekło?

— Pewnie, że nie! — odpowiedział zdesperowany.

— Przysięgnij.

Wyrzekł z rezygnacją:

— Owszem, przysięgam.

— Wiedziałam — rzekła. Nie boisz się piekła, a lekasz się swej połowicy! Jakis ty głupi!

— Mouchette, milcz — błagał — albo idź sobie...

— Albo idź sobie! Co? Żałujesz, żeś ją zatrzymał. Mouchette'ę? Byłaby teraz w bagnisku z żabami, jej drogie, drobne usteczka pełne błota, nieme... Nie płacz, dzieciaku. Widzisz, mówię specjalnie cicho. Brzydki tchórz! Boisz się jej, natomiast przedemną nie odczuwasz żadnego leku.

Błagał:

— Co masz z tego, że mi dokuczysz?

— Nic, doprawdy nic. Nie chcę ci dokuczać. Tylko, dlaczego nie odczuwasz przedemną leku?

— Jesteś dobrą dziewczynką, Mouchette.

— Bez wątpienia, dobrą dziewczynką. Z nią dziejasz tylko przyjemności. Doświad-

czyłeś tego przed chwilą, tak, czy nie? Dziecko Mouchette'y — fe!

— To nie odemnie — krzyknął wyprawczony z równowagi.

— Przypuśćmy. Nie proszę cię, abys się do niego przyznawał.

— Bynajmniej (mówił szeptem), lecz żadałaś odemnie czegoś, co potępiła moje sumienie.

— Pomówimy o twoim sumieniu za chwilę — odpowiedziała Mouchette. Odma-wiając mi pomocy, otworzyłeś mi oczy. Nie myśl, że szukam z toba zwady. Nie kocham cię, ani za twą urodę — przyjrzyj się sobie — ani za twoją wielkoduszność; mówiąc, bez złośliwości, jesteś raczej szczerem! Co zatem kocham w tobie? Nie pożeraj mnie wybaluszonemi oczyma! Twoje przywary... Chcesz powiedzieć, to frazes z romansu? Gdybyś wiedział to... czego się dowiesz wkrótce... zrozumiałbyś, że istotnie stoczyłam się na dno, aż do twoego poziomu... Jesteśmy na dnie jednego dołu... Przed tobą nie mam potrzeby kłamać... Nie! Nie czytasz w moim sercu; sądzisz, że się mszczę... Nie! mój mały. Lecz dzisiaj mogę być naprawdę, naprawdę szczerą. No tak! albo powiem teraz, albo nigdy... Przyparłam cię do kąta, mój biedny kotku, nie możesz się wymknąć. Jestem pewna, że nie możesz nawet głosu podnieść... Tak jest!

Mówiła tak cicho, że bezwiednie zwiesił głowę. Poufała wymowa, połowiczne milczenie, spokojne kroki Zeledy nad nimi, głos Timoleona, nucącego przy garnkach głupią piosenkę, pomału wracały mu spokój. A jednak nie śmiał jeszcze podnieść oczu na

spojrzenie, które czuł na sobie... Jakie to przykre! — myślał.

Lecz znak złowróźbny był już wypisany na ścianie.

Mouchette odetchnęła głęboko i rzekła: — Jeśli teraz zaczęłam mówić, to zresztą czynię to dla ciebie, dla twego dobra. Uważaj: kochamy się od wielu tygodni, i nikt, ale to nikt o tem nie wie... Panna Germaine tedy.. pan deputowany tamtędy... co? Czy jesteście skryci? zamknięci? Pan Gallet ma stosunek z szesnastoletnią dziewczynką. Kto go o to podejrzewa? Czy nawet twoja żona? Przyznaj, stary zbrodniarzu, zdradzasz ją tu przed jej nosem, przed jej wasami (wasy ma, a jakże!); to połowa twego szczęścia. Znam ciebie. Nie lubisz przeźroczystej wody. Podobnie w moim osławionem błotku w Vauronx widzę bardzo pocieszne, cudaczne zwierzęta: przypominają trochę stonogi, ale są dłuższe... Widzisz, jak przez chwilę pływają na jasnej powierzchni wody... Potem zniecka zanurzają się i na powierzchni wypływa obłok błota. Otóż właśnie jesteśmy do nich podobni. Taki mały obłok dzieli nas od głupców. Tajemnica. Gruba tajemnica... Skoro jej dojdiesz, jakże będziemy się kochać!

Odrzuciła głowę do tyłu, śmiejąc się cichym śmiechem.

— Szalona! — rzekł Gallet.

Kacił warg ściągnęła w dziecięcy grymas i utkwiła w Galleta niespokojne spojrzenie. Zaczem twarz jej rozjaśniła się znów

(C. d. n.).

komisji międzynarodowych, z których jedna ma badać stan rzeczy na granicy polsko-niemieckiej, druga zaś ma badać sprawę mniejszości na Włocławczyźnie.

O przemówieniu Waldemarasa zabrał głos Minister Zaleski, który przy szczerze wypowiedzianej sam wygłosił dłuższe przemówienie, wysłuchane z niezwykłą uwagą. W przemówieniu swoim Minister Zaleski odparł zarzuty Waldemarasa, wskazując, że wszystkie opierają się przeważnie na wiadomościach zaczerpniętych z prowincjonalnych pisni i na niepoważnych plotkach. Waldemarasa, — mówił Minister Zaleski — zarzuca Polsce, że przez udzielanie schronienia litewskim emigrantom politycznym, Polska szkodzi się do zamachu na niepodległość Litwy. Jeżeli można znaleźć przyczynę tak licznej emigracji litewskiej z ich ojczyzny, to przyczyn tych należy szukać w samej Litwie. Najlepszych pod tym względem wskazówek mógłby udzielić litewski prezes Rady ministrów, obecny przy tym stole.

Oświadczam uroczystość — mówił Minister Zaleski — że Polska kieruje się względami humanitarnymi, zgodnie z odwieczną tradycją, udzielając prawa azylu emigrantom politycznym, pochodzącym z tego czy innego kraju. Prawo azylu jest świętym obowiązkiem, który muszą spełniać cywilizowane narody, a Rząd polski będzie tej zasadzie nadal wierny.

Następnie przystępując do zarzutu niezyczliwego stosunku Polski do samodzielnosci Litwy, Minister zaznaczył, że cała historia stosunków polsko-litewskich przeczy temu oskarżeniu. Nigdy Polska nie była groźna dla Litwy. Śmiem twierdzić, że jest przeciwnie, że właśnie w dużym stopniu Litwa zawdzięcza swoją niepodległość Polsce. Gdyby wypadki krytycznego roku 1920 potoczyły się inną drogą, gdyby wał polski został przerwany, jest rzeczą wysoce prawdopodobną, jeżeli nie zupełnie pewną, że przedstawiciel Litwy nie miałby okazji znaleźć się dziś pośród nas. Siła i niepodległość Polski jest najlepszą i największą gwarancją niepodległości Litwy. Później jednak wspominał o niebezpieczeństwie wojny, kiedy żadne z wielkich państw zachodniej Europy nie miało zamiaru kwestjonowania obecnej równowagi politycznej na wschodzie Europy. Pokojowe zamiary Polski w stosunku do Litwy są powszechnie znane. Niestety żaden z wysiłków Rządu polskiego, zmierzający do zbliżenia się do Litwy i do nawiązania z nią dobrych stosunków sąsiedzkich, nie znalazł z tamtej strony oddźwięku.

Następnie Minister Zaleski, przytaczając przebieg wysiłków Polski w kierunku zbliżenia do Litwy, przypomniał, że właśnie Litwa pierwsza zwróciła się do konferencji ambasadorów w r. 1920 o ustalenie granicy między Polską i Litwą. Konferencja ambasadorów decyzją swoją z marca 1923 ustaliła ostatecznie tę granicę. Od tej pory jednak Litwa nie przestała wszędzie zaznaczać, że pozostaje z Polską w stanie wojny, i nie chce uznać wspomnianej decyzji konferencji ambasadorów, mimoto — mówił Minister Zaleski — Polska bezustannie wyciąga rękę ku Litwie, a ręka ta zawsze była odpychana. Na ten anormalny stan rzeczy Rząd polski zwracał uwagę Rady Ligi już w grudniu 1923 do tej pory jednak nie się w stosunkach polsko-litewskich nie zmieniło. Przypominając wielokrotnie próby pertraktacji z Litwą w ciągu ostatnich lat, Minister Zaleski przeszedł do sprawy ostatniej skargi litewskiej i przypomniał, że ostatnio w listopadzie br. Rząd polski wystosował notę cyrkularną do rządów, z którymi utrzymuje stosunki dyplomatyczne, w której wyraźnie zaznaczył, że jedynym pragnieniem Polski jest utrzymać normalne stosunki z Litwą.

Rada Ligi Narodów w skupieniu wysłuchała następujących wywodów Ministra Zaleskiego co do niezgodności obecnej sytuacji polsko-litewskiej z duchem i literą paktu Ligi Narodów. Ten stan rzeczy wykazuje wyraźnie sprzeczność pomiędzy stanem wojny, tak, jak to sobie Litwa wyobraża, i sytuacją wytworzoną przez pakt członków Ligi Narodów. Jeśli ten stan wojny istotnie jest rzeczą zupełnie wyraźną, to Litwa nie może powoływać się tak, jak to ostatnio uczyniła, na art. 11. paktu Ligi. Jakżeż bowiem można żądać zastosowania środków zaradczych celem utrzymania pokoju między dwoma państwami wówczas, kiedy, jak to twierdzi jedno z tych państw, państwa te znajdują się w stanie wojny. Ta sprzeczność wykazuje dobitnie, że stan wojny, stwierdzony przez Litwę, harmonizuje bardzo mało z dyspozycjami paktu, na który Litwa powołuje się w swojej obecnej skardze.

Przechodząc do sprawy Kłajpedy i omawiając trudności gospodarcze, wywołane zachowaniem się Litwy wobec otwarcia spławu na Niemnie i w Kłajpedzie, Minister Zaleski mówił: W tych warunkach spo-

żeczność mogłoby się zastanowić nad tem, czy uczyniło słusznie, udzielając Litwie portu kłajpedzkiego i dając w ten sposób dowód zaufania do rozumnych rządów litewskich, obecny bowiem stan rzeczy wykazuje, że Litwa z tego portu robi bardzo zły użytek.

Następnie Minister Zaleski wskazał na niebezpieczeństwo, jakie wyniknąć może ze stworzenia przez Litwę anormalnego stanu umysłów na wschodzie Europy, przyzwyczajania narodu litewskiego do przywiązywania nadziei, iż sprawy wewnętrzne tego narodu mogą być pomyślnie rozwiązane w razie wojny. Jeżeli żadne definitywne rozwiązanie nie nastąpi obecnie, to musimy zwrócić uwagę na wielkie niebezpieczeństwo, jakie grozi pokojowi powszechnemu. Mało znaczący w czasie normalnym incydent może wywołać w tym stanie rzeczy fatalne skutki. Wojna fikcyjna może zmienić się w realną. Rząd polski uważa za swój obowiązek zwrócić uwagę Rady, powołując się na art. 11 paktu Ligi, na te wielkie niebezpieczeństwa, jakie wynikają ze stanowiska rządu litewskiego. Rząd polski stwierdza, że póki Litwa nie przestanie uważać się za pozostającą w stanie wojny z Polską i póki dobre stosunki sąsiedzkie nie zostaną ustanowione, sytuacja międzynarodowa pozostanie groźna. Pomyśleć Panowie — mówił Minister — nad odpowiedzialnością, jaką ponosić będziecie, jeśli nie znajdziecie sposobu dokonania zmiany tej sytuacji. Bezpieczeństwo w Europie środkowej będzie tak długo pozorne, póki stan wojny, proklamowanej przez rząd litewski, nie zostanie usunięty.

W zakończeniu Minister Zaleski oświadczył, co następuje, pod adresem członków Rady Ligi:

Do was, panowie, należy zarządzenie bezwzględne i ostateczne tej sytuacji, pełnej niebezpieczeństw. W obliczu całego świata, w zrozumieniu swoich obowiązków i odpowiedzialności, Polska jeszcze raz deklaruje Litwie pokój i wyciąga do Litwy rękę. Do was, panowie, należy czuwać, aby ręka ta, wyciągnięta w poczuciu bratniej solidarności i w trosce o interes powszechny, nie została raz jeszcze odepchnięta.

Po powtórnym przemówieniu Waldemarasa zabrał ponownie głos Minister Zaleski i podkreślił, że z długiego i zawilego przemówienia Waldemarasa nie zdaje sobie nadal sprawy, czy Waldemarasa wyrzeka się stanu wojny z Polską, czy też w tym stanie nadal chce trwać. Jedynym życzeniem Polski — oświadczył Minister Zaleski — jest, aby rząd litewski wyrzekł się proklamowania stanu wojennego i umożliwił normalne sąsiedzkie stosunki Polski z Litwą.

Następnie przewodniczący Rady zaproponował wybór referenta, któryby zapoznał się z całym materiałem i przedłożył Radzie na jednym z najbliższych posiedzeń swoją opinię i wnioski. Na referenta tego wybrano bolenderskiego członka Rady Belaertsza. Na tem posiedzenie zamknięto.

W kularach sekretariatu Ligi komentowano powszechnie jasność stanowiska Polski i niczem nie uzasadnione mejne pretensje Waldemarasa.

Prasa berlińska podaje obszernie streszczenia przemówień ministrów Zaleskiego i Waldemarasa naogół bez żadnych komentarzy.

„Vorwärts“ podkreśla, że szczególnie interesującą dla Niemiec była uczyniona przez Ministra Zaleskiego aluzja co do gospodarczego upadku Kłajpedy, odciętej od swego zalepcza. Aluzja ta była uzupełniona jeszcze przez wskazanie na upadek gospodarczy Libawy i wywołała wśród członków Rady wielkie wrażenie. Dziennik donosi, że w chwili potem wszyscy słuchacze mogli zauważyć, iż minister Stresemann serdecznie się roześmiał i podsunął Ministrowi Zaleskiemu jakąś kartkę. Jak się okazało, jeden z dziennikarzy amerykańskich przesłał Ministrowi Stresemannowi do stołu obrad karteczkę, zapytując, czy może on uważać słowa Ministra Zaleskiego o Kłajpedzie jako zapowiedź wystąpienia Polski za oddaniem Kłajpedy Niemcom. Minister Stresemann kartkę tę ze śmiechem podsunął Ministrowi Zaleskiemu, który również z uśmiechem na nią zareagował. Stresemann odpowiedział dziennikarzowi amerykańskiemu na tej samej kartce, że oddanie Kłajpedy Niemcom byłoby logicznym wnioskiem w tej sytuacji. W polityce jednakże nie zawsze obowiązują konsekwencje logiczne. Dziennik stwierdza wreszcie, że najważniejszym argumentem Ministra Zaleskiego przeciw Waldemarasowi było stwierdzenie, że utrzymywanie jednostronnie przez Litwę stanu wojny z Polską jest niemożliwym, gdyż wytwarza to sytuację oryginalną pomiędzy obu członkami Ligi Narodów.

„Tägliche Rundschau“ komentując przemówienia Ministra Zaleskiego i Waldemarasa podkreśla, że Waldemarasa okazuje nieugiętą energię, ale niezawsze mądrą w obronie interesów swego kraju.

Z Ministerstwa Sprawiedliwości.

W niektórych dziennikach ukazała się wiadomość o zamierzonym jakoby zniesieniu sądów apelacyjnych, bądź tylko o zniesieniu apelacji od wyroków, wydanych w sprawach karnych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy.

Wiadomości te są mylne. Z żadnej strony nie ujawniono inicjatywy do zniesienia sądów apelacyjnych. Natomiast Komisja Kodyfikacyjna przyjęła jeszcze w dniu 28 kwietnia 1926 r. i następnie złożyła Ministrowi Sprawiedliwości projekt ustawy postępowania karnego, w którym przewiduje apelację tylko od wyroków sądów grodzkich (obecnie pokoju i powiatowych); od wyroków sądów ziemskich (obecnie okręgowych) wydanych w pierwszej instancji — niema apelacji, a jedynie kasacja (art. 472 projektu).

Sprawa utrzymania apelacji także w tym wypadku, jako jedno z zagadnień, wiążących się z wprowadzeniem jednolitego kodeksu postępowania karnego, jest dopiero przedmiotem rozważań w Ministerstwie Sprawiedliwości i rozstrzygnięcie jeszcze nie nastąpiło.

Listy z Paryża.

Francja, Włochy i pokój.

Dnia 30 listopada, w trakcie debaty budżetowej, Izba francuska przeprowadziła krótką dyskusję na temat polityki zagranicznej. Pos. Fontanier, socjalista, interpelował p. Brianda, ministra spraw zagranicznych, na temat świeżo podpisanego traktatu francusko-jugosłowiańskiego (11 listopada). Mówca uważa, że Francja lepiej zrobiła „gdyby nie wkładała ręki w zabejanie polityki bałkańskiej”. Pos. Montigny, radykał, oświadczył, że nie tylko prawica, „ale i radykałowie życzą sobie pojednania z Włochami”. Choć obaj mówcy myśli powyższe podali w sosie obfitej krytyki metod faszystowskich, to przecież są one w tych ustach podkreślenia godne.

P. Arystydes Briand wygłosił potem długą mowę, w której oświadczył, iż „zawsze podziwiał i podziwiał Włochy”, że jest tego kraju „przyjacielem”, a co do p. Mussoliniego — to nie zapomina że „ten człowiek był w czasie wojny wielkim zwolennikiem współpracy francusko-włoskiej”.

— Wielka prawda! — podkreślił z miejsca p. Poincaré, poczem p. Briand ciągnął dalej:

— Zarzuca mi się nieraz, że unikam rozmów z p. Mussolinim. Spotkałem go już w Rzymie, spotkałem go w Locarno i nie będzie mi nieprzyjemnym spotkać go jutro („je le verrai demain sans déplaisir”)...

Ostatnia część zdania niepotrzebnie przybrała formę dwu znoszących się wzajem przeczeń. P. Briandowi zwrócono zaraz uwagę, że to wystarczy aby prasa włoska poddała jego twierdzenie w wątpliwość, to też w tekście drukowanym jego mowy czytamy:

— „I zobaczę go jutro z przyjemnością. „Giornale d'Italia” przedrukował odczytany ustęp mowy p. Brianda i dodał doń małą uwagę: „Piękne słówka nam nie wystarczają, czekamy na fakty”.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że stosunki francusko-włoskie są dziś bardzo chłodne. Na układ francusko-jugosłowiański p. Mussoliniego odpowiedział sojaszem włosko-albańskim (22 listopada), a prasa faszystowska zarzuciła dyplomacji francuskiej grę dwulicową, zmierzającą do zaszachowania Włoch od wschodu i do hamowania na wszystkich polach włoskiej ekspansji. Dużo będzie miał roboty p. Caron de Beaumarchais, nowy ambasador francuski w Rzymie, mianowany 28 listopada, aby nieufność włoską wobec Francji rozproszyć, aby do pojednania i współpracy dwu potęg łacińskich doprowadzić.

Przed rozpoczęciem leczenia trzeba zaw sze ustalić przyczynę stanu zapalnego. To nas prowadzi do ustalenia odpowiedzialności za stan obecny. Włosi komplikują sytuację nie tylko swym tonem, ale również nieogłębnością swych żądań. Każdy rozumie, że Francuz nie kwapi się do rozinowy kiedy Włoch zaczyna od: „Dajcie nam Tuniis...”. Francuzi popełniają błąd inny: lekceważą Włochów, niedoceniają ich, pilnie zwracając uwagę na

to co się mówi i drukuje w Berlinie lub Londynie, ale nie w Rzymie.

Od kilku lat odnosi się wrażenie, że Francji więcej zależy na porozumieniu z Niemcami niż z Włochami. Niektórzy publicyści francuscy dowodzą, że z Włochami niema pogo się układać, bo żadne niebezpieczeństwo stamtąd nie grozi, a wszelkie układy zaczną się od tego, że Francja będzie musiała płacić... Przyjmując nawet to twierdzenie jako słuszne, zapytać się wypada, czy przy pojednaniu z Niemcami obejdzie się bez „płacenia”? Napewno nie. A zatem możnaby się zastanowić, która zapłata będzie wyższą, gdzie jest lepiej czynić ustępstwa?

Wszelkie uogólnienia są w polityce niebezpieczne. Aby się jednak zorientować w sytuacji musimy wyłuskać z powodzi opinii francuskich polityków i publicystów pewne linie wytyczne. I widzimy, że taki Jakób Bainville („Action Française”), taki Emil Buré („Avenir”), taki Franciszek Coty („Figaro”) woła się porozumieć z Rzymem niż z Berlinem, że w możliwość pojednania francusko-niemieckiego wogóle nie wierzą. Zaś na lewicy słyszymy ciągłe ataki na faszystów i na p. Mussoliniego, którego pos. J. Paul-Borecur, umiarkowany socjalista i nowy prezes komisji spraw zagranicznych Izby, nazwał niedawno „Cezarem z karnawatu”. Pos. Jerzy Bonnet, radykał, powrócił świeżo z Berlina i umieścił dwa dni temu w „Martinie” artykuł wstępny, w którym twierdzi, że „pojednanie francusko-niemieckie — to najlepsza gwarancja bezpieczeństwa Francji”.

Interesy Francji nie kończą się jednak nad Renem. Dowodem choćby seria układów, jakie Francja zawarła z Polską i państwami Małej Ententy. Ostatni z tej serii, układ z Jugosławią, zwiększył jeszcze zły humor Rzymu. Napewno byłoby inaczej, gdyby porozumienie francusko-włoskie poprzedziło układ francusko-jugosłowiański. Trzeba było jednak przedtem wybrać pomiędzy Rzymem a Belgradem w sprawie Albanii. Paryż się z wyborem wahał. A tymczasem dyplomacja jest przecież sztuką wybierania między trudnościami.

Paryż, 5 grudnia 1927.

(Sm.)

KRONIKA.

Lwów, 9 grudnia.

Piątek, 9 grudnia. Rz.-kat. Leokadii. — Gr.-kat. Alupa.

TEATR WIELKI.

Piątek 9 bm. „Paganini”.

TEATR NOWOŚCI.

Piątek 9 bm. „Piękność prątniowana”.

TEATR MAŁY.

Piątek o 7.30 „Intryga i Miłość”.
Sobota 10 o godz. 4 popoł. „Powrót Taty”. Przedstawienie dla dzieci.
Sobota 10 o godz. 7.30 „Intryga i miłość”. Gościnny występ Smosarskiej.
Niedziela 11 o godz. 12 w pol. „Powrót Taty”. Przedstawienie dla dzieci.
Niedziela 11 o godz. 4 popoł. „Intryga i miłość”. Gość wyst. Smosarskiej. (Zniżone ceny).
Niedziela 11 o godz. 7.30 „Intryga i miłość”. Gościnny występ Smosarskiej.

Gościna Jadwigi Smosarskiej w Teatrze Małym dobiega do końca. Uroczą artystką wystąpi tylko niewiele razy w świetnej swej kreacji w „Intrydze i Miłości” Schillera. Mimo wielkiego powodzenia, jakie zdobyło sobie wśród publiczności, spragnionej prawdziwej poezji i podniosłych wrażeń, arcydzieło Schillera zjeździe wkrótce z afisza. Strona techniczna działa z wielką sprawnością wobec czego, mimo 9-ciu odsłon i zmian dekoracji, przedstawienie kończy się o godzinie 10-tej 30.

Teatr Mały dla dzieci. W sobotę o godz. 4. i w niedzielę o godzinie 12-tej w południe zostanie wystawiony przepiękny utwór Adama Mickiewicza „Powrót Taty” w dwu aktach ze śpiewami i tańcami inscenizowany przez Jana Golebiowskiego i T. Ortyma. Poza tem odegrana zostanie wesola historyjka „Kajtuś niechce iść do szkoły”. Kasa czynna od godz. 11-tej w gmachu Teatru Małego.

Rocznica zgonu Artura Grottgera. Dnia 12 grudnia upływa sześćdziesiąt lat od chwili, gdy w południowej francuskiej miejscowości Amelies les Bains, w tęsknocie do „miej Polski”, i najbliższych serc zgasł Artur Grottger, jeden z najszlachetniejszych i najwyższych duchów narodu — genialny malarz-poeta powstania styczniowego.

Żył w dobie, gdy Polska była „krajem łez” i stał się geniuszem jej tragizmu, żył krótko — umarł w trzydziestym roku życia, lecz ten krótki okres wystarczył jego talentowi, by prócz niezliczonej ilości prac pomniejszych dać narodowi cztery nieśmiertelne cykle obrazów: Warszawa I. i II., Polonia, Lituanja i Wojna.

Zasłuchany w tętno życia męczennego Matki - Ojczyzny, jej bole odtwarzał, kochał naród we wszystkich jego warstwach i wprowadził je wszystkie do swoich obrazów, — kochał

Wedle zasięgniętych informacji szczegółowe historie pułkowe są w ogólnych rysach opracowane, obecnie autorzy ich jeszcze uzupełniają i poprawiają zauważone błędy i luki.

W dziesięciolecie Państwa Polskiego, przypadające w r. 1928 — Wojskowe Biuro Historyczne chce wydać skróty owych szczegółowych dziejów pułkowych, w celu zespolenia silniejszego obecnych mas żołnierskich z przeszłością rodzimych jednostek wojskowych, oraz przytomnienia szerszymi kłębami społeczeństwa historii wojny 1918—1920 r., choćby w formie urywkowej, opartej tylko na jedności działania danego pułku.

Jest to wycławnictwo popularne, zakrojone na wielką miarę, gdzie obejmie około 160 skrótów, każdy w rozmiarze 1—2 arkuszy; w ten sposób wszystkie samodzielne jednostki wojskowe, istniejące w latach 1918—1920 przez okres choćby kilkumiesięczny, znajdą uwzględnienie w osobnym zeszycie, zaś całość umożliwi porównanie i zespolenie wysiłków poszczególnych pułków, chociaż nie w zwartej operacji, to przy najmniej na określenie stopnia wyczynu bojowego danej jednostki.

Każdy skrót obejmie: formowania i przeobrażenia organizacyjne danego pułku, dalej działania wojenne, z wysunięciem na plan pierwszy kilku ważniejszych bitew, zaś z pobieżnym potraktowaniem reszty operacji, wreszcie przekazania tradycji w formie imiennej listy poległych i zmarłych, wykazu odznaczonych oraz zdobyczy wojennej.

Jako pierwszy skrót próbny wyszedł właśnie w tych dniach „Zarys historii wojennej 23-go pułku piechoty”, który cechuje dokładne uzgodnienie z dokumentami, harmoniczne uwzględnienie walk jednostek sąsiednich, umiar w wypowiedzianiu sądów o sobie i drugich, nadto dbałość o poprawę nazwy miejscowości (wedle „Skorowidza miejscowości”) i ścisłe określenie wojskowe.

Po stronie minusów wydanego zeszycu możnaby zapisać zbyt gwałtowne przejście od wojny ukraińskiej do walk z Rosją Sowiecką, zanadto równomierne ugrupowanie rozwoju wypadków, wreszcie brak opisu nastroju żołnierza w odwrocie i przełomie.

Pożądanym byłoby silniejsze uwzględnienie i splecenie z tem, opisów czynów indywidualnych, które tkwią w życiu pułkowym do dzisiaj, nadto lepsze uplastycznienie działań w formie dokładniejszego szkicu.

S. B.

TELEGRAMY GAZETY LWOWSKIEJ

DEPESE Z NOCY.

Warszawa, 8 grudnia. (PAT). Kancelaria cywilna Pana Prezydenta Rzeczypospolitej komunikuje, że zostały rozesłane podziękowania Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i P. Mościckiej poszczególnym osobom i instytucjom, które nadesłały kondolencje lub też osobiście się wpisały do książki na ten cel przeznaczonej w adjutanturze przybocznej Pana Prezydenta. W wielu jednakowoż wypadkach nie zostały podane adresy osób, składających kondolencje, co uniemożliwiło wysłanie im oddzielnych podziękowań. Tym więc osobom Pan Prezydent i P. Mościcka tą drogą serdecznie dziękują za współczucie, wyrażone w nieszczęściu, jakie ten dotknęło przez śmierć syna s. p. Franciszka.

Warszawa, 8 grudnia. (PAT). Pełnomocnicy Rządów polskiego i niemieckiego do rokowań gospodarczych: Ministrowie Gwardowski i Hermes, po wyczerpujących naradach, uzgodnili swe stanowiska co do obustronnych zarządzeń, które mają być uchylone przy sposobności zakończenia wojny celnej między Polską a Niemcami. Równocześnie pełnomocnicy ustalili ogólne ramy przyszłych rokowań nad układem gospodarczym. W związku z tem obie delegacje zbiorą się w piątek 9 grudnia o godzinie 5 popoł. na pierwsze posiedzenie, celem podjęcia wspólnych narad obu delegacji w komisjach specjalnych.

Berlin, 8 grudnia. (PAT). Jak donosi Biuro Wolffa, rozmowa pomiędzy Ministrem Zaleskim a niemieckimi podsekretarzami stanu Schubertem i Waissmanem dotyczyły głównie kwestji szkolnych na Górnym Śląsku.

Berlin, 8 grudnia. (PAT). Biuro Wolffa donosi z Genewy, że po zakończeniu posiedzenia Rady odbyło się prywatne zebra-

nie członków Rady, w którym wziął udział oprócz sekretarza Sir Ericka Drummonda, także premier litewski Waldemar. Rozmowa dotyczyła postępowania, jakie ma być zastosowane w konflikcie polsko-litewskim. Jak twierdzi korespondent Wolffa, koła miarodajne Ligi uważają oświadczenia, jakie w czasie rozmowy złożyli Ministrowie Zaleski i Waldemar, za zadowalające i otwierające pomyślne widoki dla dalszego rozwoju wypadków. Decydujące posiedzenie Rady w sprawie konfliktu polsko-litewskiego ma się odbyć dopiero w poniedziałek.

Berlin, 8 grudnia. (PAT). Jeden z najpoważniejszych dzienników politycznych niemieckich „Frankf. Zeitung” stwierdza w depeszy z Genewy, że przedstawiciel Litwy znajdował się wczoraj w niesłychanie drażliwej i trudnej sytuacji i chociaż był oskarżycielem, został przyparty do muru. Przebieg posiedzenia okazał, że Hollender Balaerst, który mianowany został przez Radę sprawozdawcą, będzie miał bardzo trudne zadanie, mimo uprzednich rozmów prywatnych. Waldemar jest niesłychanie uparty a pozatem niezręczny i przez to trudny do prowadzenia rokowań. Wniosek postawiony przez niego w końcu jego mowy, nigdy nie zostanie przez Polskę przyjęty. W ten sposób, o ile ta sprawa wogóle ma się zakończyć w Genewie, Waldemar będzie musiał ustąpić nietylko w sprawie rekompensacji stanu wojny między Polską a Litwą, lecz także wyrzec się swego wczorajszego wniosku. Jednakże z podwójną porażką nie chciałby on wracać do domu. Dlatego też należy z zainteresowaniem oczekiwać dalszego rozwoju wydarzeń.

Genewa, 8 grudnia. (PAT). Wieczorem odbyło się krótkie poufne posiedzenie Rady Ligi Narodów, w którym wziął również udział Waldemar. Przedmiotem obrad były pewne sporne kwestje dotyczące konfliktu polsko-litewskiego.

Ryga, 8 grudnia. (PAT). W wywiadzie ze współpracownikiem dziennika „Siewodni” prezes rady ministrów Skujenięk podkreśla zasadniczo znaczenie, jakie ma dla Łotwy likwidacja konfliktu polsko-litewskiego i anormalnej sytuacji istniejącej między Polską a Litwą. Skujenięk zaznacza, że uregulowanie konfliktu nie może się jednak odbyć kosztem niepodległości Litwy.

Genewa, 8 grudnia. (PAT). Na dzisiejszym popołudniowym posiedzeniu Rady Ligi Narodów omawiane były sprawy interesujące specjalnie Polskę. Pierwszą była sprawa mniejszości niemieckiej na Górnym Śląsku. Wobec stanowiska Niemiec, została ona odesłana do Trybunału Sprawiedliwości w Hadze dla uzyskania opinji.

Następnie rozpatrywano sprawę stacjonowania okrętów polskich w Gdańsku. Referent delegat chilijski Villegas zaproponował obu stronom rozpoczęcie bezpośrednich rokowań w najkrótszym czasie. Prezydent Senatu gdańskiego Sahn zgodził się na tę propozycję. Również i Minister Strassburger wyraził nadzieję, że pertraktacje te doprowadzą do pomyślnego wyniku.

Następnym punktem porządku dziennego była sprawa użytkowania Westerplatte. Minister Strassburger zauważył, że opinja prawnik w sprzeczna jest z niektórymi postanowieniami umowy polsko-gdańskiej, jak i wnieć ze statutem Gdańska. Prezydent Senatu gdańskiego wyraził zgodę na przyjęcie polskich zastrzeżeń co do opinji prawników. Minister Stresemann, przyłączając się do poglądu prezydenta Sahna sądzi że względów zasadniczych, że nie należy żadnej ze stron uniemożliwiać zwracania się do wyższej instancji oraz do Trybunału haskiego. Minister Stresemann prosił jednak przedstawiciela Polski, aby dla przyspieszenia rozwiązania trudności polsko-gdańskich zgodził się na opinję prawników. Chamberlain przyłączył się do propozycji Stresemanna podkreślając, że sama Rada zwracała się o opinję do prawników i przeto powinna tę opinję uznać za swoją. Po przemówieniach Stresemanna, Brianda i Sahna, przewodniczący Rady odłożył dalsze debaty do jutra, by dać referentowi Villegasowi możność zredagowania odpowiedniej formuły.

Berlin, 8 grudnia. (PAT). W związku z zakończeniem obrad konferencji kół gospodarczych polsko-niemieckich, poseł polski w Berlinie Olszewski wydał wspaniałe przyjęcie.

Genewa, 8 grudnia. (PAT). W kołach politycznych m. wią o zamiarze rządu sowieckiego wysłania do Genewy stałego obserwatora politycznego.

Ryga, 8 grudnia. (PAT). Pisma donoszą, że konferencja przedstawicieli handlu i przemysłu Łotwy, Estonji i Litwy, która miała odbyć się w Rydze, została raz jeszcze odroczonej z powodu choroby dwóch delegatów, mających przybyć z Kowna.

Moskwa, 8 grudnia. (PAT). Prasa dzisiejsza ogłasza pełny tekst mowy Kamieniewa, wygłoszonej na posiedzeniu partji

komunistycznej. Kamieniew oznajmił, między innymi, że zabiera głos celem pogodzenia się z partją. Na wczorajszym posiedzeniu kongresu przyjęto rezolucję, głoszącą, iż zjazd uznaje, że należenie do opozycji trójkrostów nie da się pogodzić z pozostawaniem w szeregach partyjnych.

Rzym, 8 grudnia. (PAT). Bawi w Rzymie przedstawiciel Czechosłowacji przy Watykanie dr. Krwita, oraz czechosłowacki podsekretarz stanu dla spraw zagranicznych Rostocil. Pobyt ich ma na celu przeprowadzenie pertraktacji, dążących do ostatecznego zakończenia znanego zatargu pomiędzy Stołicą Apostolską a Czechosłowacją z powodu obchodu rocznicy Jana Husa.

DEPESE PRZEDPOŁUDNIOWE.

Warszawa, 9 grudnia. (AW). W dniu wczorajszym obradowała Rada Naczelna Stronnictwa Ch. N. Po dłuższej dyskusji powzięto uchwały, w których witając odezwę Episkopatu Rada Nacz. Ch. N. wypowiada się za urzeczywistnieniem w czasie wyborów wskazań listu pasterskiego w sensie zjednoczenia wszystkich żywołów stojących na gruncie katolickim. Zjednoczenie takie — w myśl rezolucji Rady Nacz. Ch. N. — jest tem ważniejsze, że w okresie najbliższym nastąpić musi zmiana ustroju państwowego i uzdrowienie życia gospodarczego.

Warszawa, 9 grudnia. (AW). Wskutek trudności, wylaniających się w rokowaniach między dyrekcją tramwajów warszawskich a przedstawicielami pracowników, zabiegających o polepszenie uposażenia, staje się aktualny problem strajku tramwajarzy warszawskich. Żądają oni podwyżki poborów nie przekraczającej 20—30 zł. na miesiąc, gdy tymczasem dyrekcja tramwajów miejskich objawia gotowość uznania podwyżki jedynie w stosunku do pewnej kategorii pracowników, pragnie natomiast zmniejszyć o 1 punkt pobory pracowników świeżo zaangażowanych. Również odrzuca dyrekcja postulaty pracowników, dotyczące się przywrócenia systemu wypłacania premji 100 procent. za oszczędne używanie prądu, ilość sprzedanych biletów oraz wypłacania zasiłku świątecznego w wysokości 1-razowej pensji.

Czerniowce, 9 grudnia. (AW). Rząd rumuński wypłacił wynagrodzenie za majątki skonfiskowane wskutek reformy rolnej na Besarabji dalszej serji obywateli włoskich i francuskich, którzy pierwotnie przy wypłacie zostali pominięci. 240 obywatelom polskim, którym stosownie do licznych przyrzeczeń i zobowiązań wobec Rządu polskiego, miał rząd rumuński wypłacić indemnizację zaraz po ratyfikacji traktatu z Polską, dotąd nie zapłacono nic. Wobec tego poseł polski w Bukareszcie wystąpił z energicznymi przedstawieniami u rządu rumuńskiego, pokrzywdzeni zaś przygotowują się do akcji na terenie międzynarodowym przeciw niedotrzymywaniu umów przez rząd rumuński i krzywdzeniu ich w ten sposób.

Dzień kultury polskiej w B rnie Morawskim.

Dnia 2 grudnia zmanifestowało Berno swoje sympatje dla Polski, ku czemu okazję dała Wielka Akademia ku czci Juliusza Słowackiego urządzona staraniem czesko-polskiego Klubu oraz Związku czesko-słowackich filologów na Morawach.

Do wielkiej auli uniwersytetu im. Masaryka przybyli liczni przedstawiciele czeskich władz cywilnych i wojskowych, profesorowie Uniwersytetu im. Masaryka, Politechniki, Wyższej Szkoły Weterynaryjnej i Rolniczej, prezydent miasta Berna, przedstawiciele związku czeskosłowackich filologów z prezesem prof. Souckem, liczni przedstawiciele czeskich organizacji społecznych, Klub czesko-polski z prezesem prof. Kolają, związek studentów polskich w Bernie „Jedność” i i.

Na program Akademji złożyły się: Zagajenie wygłoszone przez prezesa czesko-polskiego Klubu prof. M. Kolaję, referat o twórczości J. Słowackiego wygłoszony przez znaną literaturę polskiej prof. Uniw. w Pradze dr. Horaka, który w tym celu przybył do Berna. Głębokie ujęcie tematu i doskonała znajomość utworów naszego wieszca cechowały ten referat. Po deklamacjach: p. J. Puchownej, p. Hansa, Konsul R. P. w Morawskiej Ostrawie dr. Karol Ripa wygłosił przemówienie poświęcone znaczeniu, jakie wzajemnie zaznajamianie się literaturą i sztuką posiada dla zbliżenia obu narodów. oba narody czynią skuteczne wysiłki na tem polu, o czem świadczy dzisiejsza akademja, poświęcona twórczości Słowackiego, oraz odbywające się obecnie wystawy sztuki w Krakowie i w Pradze.

Tegoż dnia czesko-polski Klub wydał raut, na którym podejmował konsula Dra Ripę w salach historycznej berneńskiej „Besedy”, w którym m. i. wzięli udział: w zastępstwie nieobecnego w Bernie ministra Cernego — wiceprezydent Moraw Remes z małżonką, prezydent Berna Tomes, dyrektor policji Dr. Kracnar, przedstawiciele związku kupców czeskich z prezesem Dreslerem, oraz przedstawiciele wyższych uczelni berneńskich. Wieczór ten urozmaicono atrakcjami wokalnemuzycznymi z udziałem wybitnych artystów berneńskich.

Polski dzień w Bernie — jakim można nazwać 2 grudnia był dowodem, że praca prowadzona dla zbliżenia i zacieśnienia węzłów między obu narodami uczyniła na Morawach poważny krok naprzód.

Z ostatniej chwili.

PRZYJAZD MARSZ. PIŁSUDSKIEGO DO GENEWY.

Warszawa, 9 grudnia. (Tel. wł.). Według otrzymanych w Warszawie z Genewy telegraficznych wiadomości, przybył tam dziś o godz. 6-tej rano Marszałek Piłsudski. Został powitany na dworcu przez całą delegację Polską z ministrem Zaleskim na czele, tudzież przez przedstawicieli Ligi Narodów. Marszałek Piłsudski złoży wizytę prezydentowi Szwajcarii w Bernie w niedzielę. Marszałek zamieszkał w hotelu „Des Bergues” razem z Ministrem Zaleskim.

„Journal de Geneve” zamieszcza dziś wstępny artykuł p. Martina z portretem Marszałka Piłsudskiego. Znaną ten publicysta genewski pisze, że cała Liga Narodów wita z żywą satysfakcją przyjazd Marszałka do Genewy. Przechodząc do osoby Waldemara p. Martin ironizuje: być może, że p. Waldemaras jest wielkim dyplomatą i dlatego chce, aby mu Liga związała ręce.

SPRAWA LITEWSKA NA RADZIE LIGI.

Warszawa, 9 grudnia. (Tel. wł.). Z telegramów własnych pism warszawskich o sytuacji w Genewie dowiadujemy się, że w sprawie litewskiej, oprócz p. Belaertsa, koreferentami będą pp. Briand i Stresemann. Powołanie tych koreferentów ma wydatnie jednomyślnie mocarstw europejskich w sprawie postulatów stawianych Litwie. Sprawa litewska w Radzie Ligi Narodów będzie kontynuowana w sobotę. Chamberlain zostanie nad Lemanem do soboty wieczór.

OBRADY ZWIĄZKU LEGJONISTÓW.

Warszawa, 9 grudnia. (Tel. wł.). W dniu wczorajszym toczyły się przez cały dzień obrady Zarządu Głównego Związku Legionistów. Przewodniczył i referat o sytuacji politycznej wygłosił pułk. Sławek. Przedstawiciele okręgów wykazali w swych sprawozdaniach ruchliwość oddziałów Związku i podkreślili stworzenie całego szeregu własnych warsztatów pracy. Jednymyślnie powzięto uchwałę o opracowaniu nowego statutu dla rozszerzenia ram Związku Legionistów.

WŁODZIMIERZ BURCEW W WARSZAWIE.

Warszawa, 9 grudnia. (Tel. wł.). Przybył wczoraj do Warszawy p. Włodzimierz Burcew, urządził u siebie konferencję prasową, w czasie której z jednej strony dał wyraz sympatjom demokracji rosyjskiej dla Polski i nienawiści do bolszewików, a z drugiej strony oświadczył, że przyszła demokratyczna Rosja nie uzna traktatu ryskiego i obecnych granic Polski.

Sprawy gospodarcze.

Materiały piśmiennicze. Na rynku materiałów piśmienniczych ze względu na zbliżający się okres świąteczny ruch znaczny. W szczególności sprężawiana jest w dużych ilościach papeteria, kalendarze, pocztówki, gwiazdkowe asortymenty farb, kredek, ołówków etc. Fabryki oddają hurtownikom towar na warunkach dogodniejszych. Warunki płatności w hurcie: 50 proc. gotówka, reszta zaś na weksle z terminem od 3 do 4 miesięcy. Wypłacalność była dotychczas dobra, jednakże w ostatnich dniach pojawiły się drobne protesty. Przy całkowitem regulowaniu należności gotówka, udzielają hurtownicy detalistom 5 proc. skonta.

Redaktor naczelny i odpowiedzialny:
Dr. MARCELI SZAROTA.

